

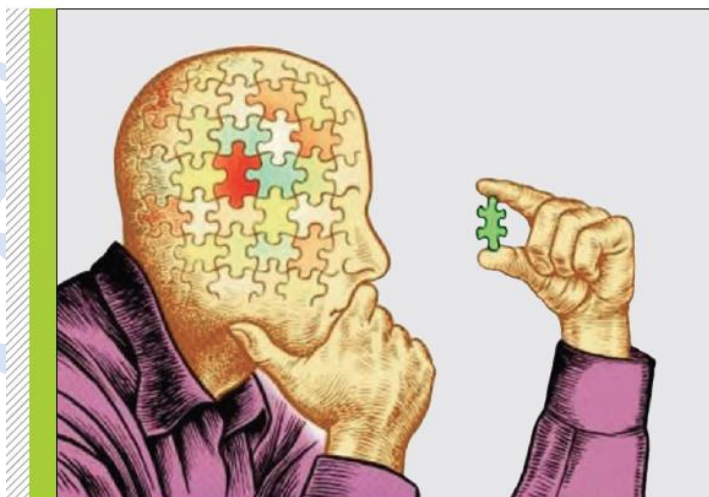
فصل ۱: مفاهیم و کلیات درس سوم: چگونگی تحلیل فرهنگی طراح: ایرج ابراهیمی	بسمه تعالی معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش دفتر آموزش متوسطه نظری دبیرخانه راهبری کشوری علوم اجتماعی و سواد رسانه تولید شده در استان زنجان	محتوای نوشتاری کتاب تحلیل فرهنگی (درسنامه) سال تحصیلی ۱۴۰۰ - ۱۳۹۹
--	--	--

اهداف مورد انتظار از دانش آموزان در پایان این درس عبارتند از:			
د - پیامدها	ج - ویژگی ها	ب - تعاریف	الف - آشنایی با مفاهیم
			۱ - مطالعات فرهنگی
			۲ - سواد فرهنگی
			۳ - رویکرد فرهنگی
			۴ - تحلیل فرهنگی
			۵ - تفاوت تحلیل فرهنگی با مطالعه فرهنگ و مطالعات فرهنگی

- به نظر شما چه موضوعاتی در تحلیل فرهنگی مطرح هستند و برای آن چه دانش ها و مهارت هایی لازم است؟

درس سوم

چگونگی تحلیل فرهنگی

الف - مطالعات فرهنگی

تعریف:

مطالعات فرهنگی، مجموع‌های از بررسی‌های انتقادی درباره فرهنگ عمومی و مسائل زندگی روزمره است که وضعیت فرهنگی جهان‌های اجتماعی معاصر را بررسی می‌کند.

هدف:

مطالعات فرهنگی، به دنبال کشف روابط و مناسبات فرهنگ با نژاد، جنسیت، طبقه، زبان، مذهب، حاکمیت و قدرت است. در این حوزه مطالعاتی، فرهنگ سرمایه‌داری معاصر، به عنوان فرهنگ مادی و کالایی شده، مورد نقد جدی قرار می‌گیرد.

موضوع:

گسترش سریع و روزافزون فناوری‌های ارتباطی، حضور قدرتمند و فعالیت پرتنوع رسانه‌های جمعی و شبکه‌های اجتماعی و بررسی نفوذ و تأثیر فوق‌العاده آنها بر فرهنگ افراد و فرهنگ جامعه، همچنین تعامل رسانه‌ها با سایر نهادهای اجتماع‌ی، (مانند خانواده، اقتصاد، سیاست) مورد توجه مطالعات فرهنگی است. تجربه زندگی در جهان‌های متنوع فرهنگی، گسترش مهاجرت (روستا، شهر، سایر کشورها)، در هم تنیدگی و تعامل خرده فرهنگ‌ها، اختلافات فرهنگی، تعاملات فرهنگی بین‌المللی و... از جمله موضوعاتی است که در مطالعات فرهنگی تجزیه و تحلیل می‌شود.

ب - سواد فرهنگی

تاریخچه:

اولین بار، واژه سواد فرهنگی توسط نویسنده آمریکایی در سال ۱۹۸۲ با ارائه شناخت مناسب درباره ۵۰۰۰ موضوع به کار گرفته شد. هیرش در سال ۲۰۰۱ دایره‌المعارف کامل سواد فرهنگی را منتشر ساخت. سواد در عصر حاضر، به مجموعه‌ای از دانش‌ها و توانایی‌ها گفته می‌شود که برای شناخت‌ها و توانایی‌ها گفته می‌شود که برای شناخت، درک، برقراری ارتباط و استفاده از پدیده‌ها، مورد نیاز است.

تعریف:

مجموعه‌ای از شناخت‌ها و توانایی‌های اساسی است که افراد، برای درک عناصر و مؤلفه‌های فرهنگ، مسائل فرهنگی، هویت فرهنگی، برقراری ارتباط و تجزیه و تحلیل فرهنگی، از آن برخوردارند.

فایده:

سواد فرهنگی، افراد را توانمند می‌سازد تا توانایی شناخت هنجارها، ارزش‌ها، آداب و رسوم در فرهنگ‌های مختلف را کسب کنند و در شرایط و موقعیت‌های فرهنگی، رفتار مناسبی از خود بروز دهند. باسوادان فرهنگی، مهارت تجزیه و تحلیل فرهنگی یک فیلم را دارند، پیام یک کتاب رمان را درک می‌کنند، تأثیر وب‌گردی و اعتیاد

اینترنتی بر باورها و رفتار کاربران فضای مجازی را می فهمند، با قوت و ضعف فرهنگ دیگران، آشنا هستند، مسائل و مشکلات فرهنگی جامعه را می شناسند و توانایی نقد و تجزیه و تحلیل آن را دارند. سواد فرهنگی، زمینه حضور فعال و مؤثر افراد در جهان فرهنگی را فراهم می سازد و به آنان امکان می دهد تا شناخت مناسب از تاریخ خود و جامعه جهانی و مناسبات اجتماعی و ارتباطات فرهنگی به دست آورند و توانایی تعامل مفید و ارتباط مؤثر را کسب کنند.

پیامد فقدان سواد فرهنگی:

فرد بی سواد فرهنگی، فاقد توانایی درک توانایی درک پدیده های فرهنگی است، مهارت بررسی تأثیر متقابل پدیده های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی با پدیده های فرهنگی را ندارد.

ج - رویکرد فرهنگی

تعریف:

رویکرد فرهنگی یعنی همه پدیده ها و موضوعات را از منظر «فرهنگ» نگرستن و با معیار فرهنگ و شاخص های فرهنگی آنها را تجزیه و تحلیل کردن. در واقع رویکرد فرهنگی یعنی رویکرد مبتنی بر باورها و ارزش ها. باور قدرتمندترین عنصر فرهنگ است و باورهای عالی، سرچشمه موفقیت های بزرگ هستند.

موضوع :

در رویکرد فرهنگی، اصالت و اولویت با ارزش ها و شاخص های فرهنگی است. اگر جامعه ای، اخلاق، ادب، علم و آگاهی، قانون گرایی و عدالت از شاخص های مهم فرهنگ آن جامعه باشد، همه رفتارها و عملکرد های فردی و نهادهای اجتماعی با آنها سنجیده می شود. در مقابل، اگر در جامعه ای، بی نظمی، قانون گریزی فردگرایی، دروغ گویی و منفعت گرایی فردی ارزش تلقی شوند. جامعه مسیر قهقرایی طی می کند.

د - تحلیل فرهنگی

هدف :

تحلیل فرهنگی حوزه ای میان رشته ای است که درصدد بررسی، تبیین پدیده ها فرهنگی و کنش های اجتماعی است. در تحلیل فرهنگی، هدف، ایجاد فهم فرهنگی از پدیده هاست و تمام پدیده ها از منظر فرهنگی و با رویکرد فرهنگی نقد و بررسی و واکاوی می شود.

تعریف:

تحلیل فرهنگی به معنای بررسی، تفسیر و تبیین پدیده های فرهنگی، به همراه تفسیر و تحلیل نمادها و نشانه های موجود در یک فرهنگ است.

فایده:

تحلیل فرهنگی نوعی، توانایی و شایستگی معرفتی و ذهنی است که تحلیل گران در رویارویی بامشکلات و چالش های زندگی مادی و معنوی خویش، از منظر فرهنگی، آنها را تجزیه و تحلیل می کنند.

مقایسه تحلیل فرهنگی ، مطالعه فرهنگ و مطالعات فرهنگی			
مطالعات فرهنگی	مطالعه فرهنگ	تحلیل فرهنگی	
مطالعات فرهنگی، مجموع های از بررسی های انتقادی درباره فرهنگ عمومی و مسائل زندگی روزمره است که وضعیت فرهنگی جهان های اجتماعی معاصر را بررسی می کند.	بررسی و توصیف ویژگی های فرهنگ یک جامعه مانند فرهنگ اروپایی، فرهنگ ایرانی	بررسی، تفسیر و تبیین پدیده های فرهنگی، به همراه تفسیر و تحلیل نمادها و نشانه های موجود در یک فرهنگ است.	تعریف
مطالعات فرهنگی به بررسی و تحلیل انتقادی ابعاد و فرایندهای فرهنگی جوامع در دوران معاصر می پردازد. که مطالعات در دهه ۱۹۵۰ در بریتانیا ظهور کرد..	موضوعاتی مانند فرهنگ اروپایی، فرهنگ ایرانی	تحلیل فرهنگی به عنوان یک سنت علمی در صدد بررسی و تجزیه و تحلیل پدیده های فرهنگی است. و با مطالعات فرهنگی و مطالعه فرهنگ متفاوت است.	موضوع
نقد فرهنگ توده ای بوده است.	بررسی و توصیف ویژگی های فرهنگ یک جامعه	ایجاد فهم فرهنگی از پدیده هاست. در تحلیل فرهنگی، فرد تحلیل گر، با استفاده از یافته های مطالعات فرهنگی و با شناخت فرهنگی جامعه به علل وجودی و تجزیه و تحلیل پدیده ها می پردازد.	هدف

سوالات درس سوم فصل اول

۱ - سوالات چهار گزینه ای

۱ - قدرتمندترین عنصر فرهنگ چه می باشد؟

الف: زبان   ب: باور   ج: آداب و رسوم   د: نماد

۲ - آشنایی با کارکرد رسانه ها و فهم پیام های آشکار و پنهان آن ها ، نیازمند برخورداری از ..... فرهنگی است .

الف: سواد   ب: تحلیل   ج: رویکرد   د: مطالعه

۳- هدف از ..... فرهنگ، کمک به انسانی تر شدن زندگی روزمره است .

الف: سواد   ب: تحلیل   ج: رویکرد   د: مطالعات
۴- امروزه رشته انسان شناسی فرهنگی، به مطالعه فرهنگ جوامع ..... می پردازد.
الف: غربی   ب: معاصر   ج: شرقی   د: آفریقایی
۵- تعامل رسانه ها با سایر نهادهای اجتماعی، (مانند خانواده، اقتصاد، سیاست) مورد توجه ..... فرهنگی است.

الف: سواد   ب: تحلیل   ج: رویکرد   د: مطالعات
۶- در حوزه ..... فرهنگی، فرهنگ سرمایه داری معاصر، به عنوان فرهنگ مادی و کالایی شده، مورد نقد جدی قرار می گیرد

الف: سواد   ب: تحلیل   ج: رویکرد   د: مطالعات
۷- ..... فرهنگی به افراد کمک می کند تا در شرایط و موقعیت های فرهنگی، رفتار مناسبی از خود بروز دهند.

الف: سواد   ب: تحلیل   ج: رویکرد   د: مطالعات
۸- در رویکرد فرهنگی، اصالت و اولویت با ..... و شاخص های فرهنگی است.
الف: زبان   ب: ارزش ها   ج: آداب و رسوم   د: نماد

۲- سوالات صحیح غلط

- ۱- قدرتمندترین عنصر فرهنگ باور می باشد. ص غ
- ۲- آشنایی با کارکرد رسانه ها و فهم پیام های آشکار و پنهان آن ها، نیازمند برخورداری از سواد فرهنگی است. ص غ
- ۳- هدف از مطالعات فرهنگ، کمک به انسانی تر شدن زندگی روزمره است. ص غ
- ۴- امروزه رشته انسان شناسی فرهنگی، به مطالعه فرهنگ جوامع معاصر می پردازد. ص غ
- ۵- قدرتمندترین عنصر فرهنگ زبان می باشد. ص غ
- ۶- قدرتمندترین عنصر فرهنگ نماد می باشد. ص غ
- ۷- قدرتمندترین عنصر فرهنگ آداب و رسوم می باشد. ص غ
- ۸- آشنایی با کارکرد رسانه ها و فهم پیام های آشکار و پنهان آن ها، نیازمند برخورداری از تحلیل فرهنگی است. ص غ
- ۹- آشنایی با کارکرد رسانه ها و فهم پیام های آشکار و پنهان آن ها، نیازمند برخورداری از رویکرد فرهنگی است. ص غ
- ۱۰- آشنایی با کارکرد رسانه ها و فهم پیام های آشکار و پنهان آن ها، نیازمند برخورداری از مطالعه فرهنگی است. ص غ
- ۱۱- هدف از سواد فرهنگ، کمک به انسانی تر شدن زندگی روزمره است. ص غ

- ۱۲ - هدف از تحلیل فرهنگ، کمک به انسانی تر شدن زندگی روزمره است. ص غ
- ۱۳ - هدف از مطالعات فرهنگ، کمک به انسانی تر شدن زندگی روزمره است. ص غ
- ۱۴ - امروزه رشته انسان شناسی فرهنگی، به مطالعه فرهنگ جوامع غربی می پردازد. ص غ
- ۱۵ - امروزه رشته انسان شناسی فرهنگی، به مطالعه فرهنگ جوامع آفریقایی می پردازد. ص غ
- ۱۶ - امروزه رشته انسان شناسی فرهنگی، به مطالعه فرهنگ جوامع شرقی می پردازد. ص غ
- ۱۷ - تعامل رسانه ها با سایر نهادهای اجتماع ی، (مانند خانواده، اقتصاد، سیاست) مورد توجه مطالعات فرهنگی است. ص غ
- ۱۷ - تعامل رسانه ها با سایر نهادهای اجتماع ی، (مانند خانواده، اقتصاد، سیاست) مورد توجه تحلیل فرهنگی است. ص غ
- ۱۷ - تعامل رسانه ها با سایر نهادهای اجتماع ی، (مانند خانواده، اقتصاد، سیاست) مورد توجه رویکرد فرهنگی است. ص غ
- ۱۷ - تعامل رسانه ها با سایر نهادهای اجتماع ی، (مانند خانواده، اقتصاد، سیاست) مورد توجه سواد فرهنگی است. ص غ
- ۱۸ - در حوزه مطالعات فرهنگی، فرهنگ سرمایه داری معاصر، به عنوان فرهنگ مادی و کالایی شده، مورد نقد جدی قرار می گیرد. ص غ
- ۱۹ - در حوزه تحلیل فرهنگی، فرهنگ سرمایه داری معاصر، به عنوان فرهنگ مادی و کالایی شده، مورد نقد جدی قرار می گیرد. ص غ
- ۲۰ - در حوزه سواد فرهنگی، فرهنگ سرمایه داری معاصر، به عنوان فرهنگ مادی و کالایی شده، مورد نقد جدی قرار می گیرد. ص غ
- ۲۱ - سواد فرهنگی به افراد کمک می کند تا در شرایط و موقعیت های فرهنگی، رفتار مناسبی از خود بروز دهند. ص غ
- ۲۲ - تحلیل فرهنگی به افراد کمک می کند تا در شرایط و موقعیت های فرهنگی، رفتار مناسبی از خود بروز دهند. ص غ
- ۲۳ - مطالعات فرهنگی به افراد کمک می کند تا در شرایط و موقعیت های فرهنگی، رفتار مناسبی از خود بروز دهند. ص غ
- ۲۴ - رویکرد فرهنگی به افراد کمک می کند تا در شرایط و موقعیت های فرهنگی، رفتار مناسبی از خود بروز دهند. ص غ
- ۲۵ - در رویکرد فرهنگی، اصالت و اولویت با ارزش ها و شاخص های فرهنگی است. ص غ
- ۲۶ - در رویکرد فرهنگی، اصالت و اولویت با زبان و شاخص های فرهنگی است. ص غ
- ۲۷ - در رویکرد فرهنگی، اصالت و اولویت با آداب و رسوم و شاخص های فرهنگی است. ص غ
- ۲۸ - در رویکرد فرهنگی، اصالت و اولویت با نماد و شاخص های فرهنگی است. ص غ

۳ - سوالات کامل کردنی

- ۱ - قدرتمندترین عنصر فرهنگ ..... می باشد.
- ۲ - آشنایی با کارکرد رسانه ها و فهم پیام های آشکار و پنهان آن ها ، نیازمند برخورداری از ..... فرهنگی است .
- ۳- هدف از ..... فرهنگ، کمک به انسانی تر شدن زندگی روزمره است .
- ۴- امروزه رشته انسان شناسی فرهنگی، به مطالعه فرهنگ جوامع ..... می پردازد.
- ۵ - تعامل رسانه ها با سایر نهادهای اجتماع ی، (مانند خانواده، اقتصاد، سیاست) مورد توجه ..... فرهنگی است.
- ۶ - در حوزه ..... فرهنگی، فرهنگ سرمایه داری معاصر، به عنوان فرهنگ مادی و کالایی شده، مورد نقد جدی قرار می گیرد
- ۷ - ..... فرهنگی به افراد کمک می کند تا در شرایط و موقعیت های فرهنگی، رفتار مناسبی از خود بروز دهند.
- ۸ - در رویکرد فرهنگی، اصالت و اولویت با ..... و شاخص های فرهنگی است.
- ۹ - جدول زیر را تکمیل نمایید.

مقایسه تحلیل فرهنگی ، مطالعه فرهنگ و مطالعات فرهنگی			
مطالعات فرهنگی	مطالعه فرهنگ	تحلیل فرهنگی	
			تعریف
			موضوع
			هدف

۴ - سوالات کوتاه پاسخ

- ۱ - قدرتمندترین عنصر فرهنگ چیست؟
- ۲- چهار مورد از موضوعات مطالعات فرهنگی را نام ببرید.
- ۳- داشتن سواد فرهنگی چه فواید و پیامدهایی دارد؟
- ۴- فقدان سواد فرهنگی چه پیامدهایی دارد؟
- ۵-مطالعات فرهنگی به چه معناست؟
- ۶-منظور از سواد فرهنگی چیست؟
- ۷-چگونه ممکن است جامعه دچار سیر قهقرایی شود؟
- ۸ -تحلیل فرهنگی تعریف کنید.
- ۹ - مهارت تحلیل فرهنگی چه فوایدی دارد؟

- ۱۰- چرا فرهنگ ها در سطح جهانی با یکدیگر متفاوت هستند؟
۱۱- برای تحلیل فرهنگی دقیق به چه مهارت هایی نیاز است؟

۵- سوالات تشریحی

- ۱- باورها و ارزش ها با عمل چه ارتباطی می توانند داشته باشند؟ در این خصوص مثال بزنید؟
۲- هدف تحلیل فرهنگی چیست؟
۳- هدف مطالعات فرهنگی چیست؟
۴- منظور از رویکرد فرهنگی چیست؟
۵- چرا باورهای عالی، سرچشمه موفقیت های بزرگ هستند؟
۶- فروش محصولات خارجی چه تأثیرات فرهنگی و اجتماعی از خود به جای می گذارد؟
۷- چرا در اکثر کشورها مصرف کالاهای داخلی حتی با کیفیت پایینتر بر مصرف کالاهای خارجی ترجیح دارند؟

۶- سوالات واگرا

- ۱- براساس آمارهای موجود سن ازدواج در کشور، در دو دهه گذشته، بالا رفته است. علل این پدیده کدام اند؟ آیا صرفاً شرایط و دلایل اقتصادی باعث پیدایش این مسئله شده است؟ تغییر سبک زندگی مردم، چه نقشی در بروز آن داشته است؟ این مسئله را، چگونه تحلیل می کنید و برای بررسی و تجزیه و تحلیل آن، به چه دانش ها و مهارت هایی نیاز دارید؟
۲- چرا گردشگران خارجی، تمایل بیشتری به بازدید از موزه ها و آثار باستانی ایران دارند؟ چگونه می توان از این ظرفیت، برای رشد اقتصادی کشور استفاده کرد؟